

VISIEDOCUMENT

Samenvatting

t.b.v. het bestuur van
Wijkvereniging Merenwijk

Toekomstvisie Merenwijk tot 2050

Concept versie 1.2
Oktober 2017
Gert Walrave

Inleiding

Naar aanleiding van de opdracht vanuit het bestuur van Wijkvereniging Merenwijk in maart 2016 vindt u hier de samenvatting van het Visiedocument dat overigens nog steeds in ontwikkeling is. Visies zijn er zoveel als er mensen zijn, echter een meer gemeenschappelijke visie in Merenwijk kan richting geven aan de ontwikkeling naar de toekomst.

Het bestuur van Wijkvereniging Merenwijk hecht in haar statuten aan het behartigen van haar kernwaarden, de gezamenlijke woon- en leefbelangen van alle bewoners van de Merenwijk, de wijk overeenkomstig de door de gemeente aangegeven begrenzing, om deze wijk mooier en levensloopbestendig te maken, zodat alle generaties hier prettig en veilig kunnen wonen. Deze waarden komen terug in het Visiedocument als een wijk voor iedereen, ongeacht wie je bent, wat je bent of waar je vandaan komt. Het enige criterium is dat je woonachtig moet zijn in Merenwijk. De wijk wordt gezien als één geheel met dertien buurten die erg van elkaar verschillen.

Doelstelling Visiedocument

De doelstelling van het Visiedocument is een toekomstvisie voor Merenwijk te beschrijven op korte- en lange termijn welke vóór juni 2018 aan het bestuur van Wijkvereniging Merenwijk te overhandigen. Met de toekomstvisie wil het bestuur en de bewoners weten wat er speelt in de wijk, inzicht verkrijgen, lijnen naar de toekomst kunnen uitzetten en burgerinitiatieven stimuleren.

Het Visiedocument wordt vanuit de basis, op verzoek van Wijkvereniging Merenwijk, voor het bestuur de wijkvereniging geschreven als eigen stuk, waarbij gebruik gemaakt wordt van gemeentelijke- en andere informatie. Hierbij hopen we tot een authentiek en een door bewoners gedragen stuk te komen.

Werkwijze

Betrokkenheid van de wijkbewoners is uitgangspunt in het proces van onderzoek en ontwikkeling.

De wensen van de bewoners willen we mobiliseren door in wijkbijeenkomsten en aantrekkelijke, laagdrempelige activiteiten zicht te krijgen in de meningen en prioriteiten van de bewoners.

Door online- en fysiek onderzoek in bestaande literatuur, stukken van overheden en gesprekken met experts, belanghebbende partijen in en op Merenwijk ontstaat een beeld van de nabije- en verre toekomst. Deze invloeden worden betrokken bij de beschrijvingen waarbij gewerkt wordt van groot naar klein en van ver naar dichtbij.

De volgende stap is het verwerken van de meest relevante gegevens in een geperiodiseerd overzicht waarbij in gecategoriseerde tijdsvakken aangegeven wordt wat op de wijk afkomt en waar de wijk en haar vertegenwoordiging in zou kunnen participeren. De agenda van de gemeente is hierbij van grote invloed. Hierbij wordt gewerkt vanuit het heden naar de toekomst. Deze laatste stap vindt u nog niet terug in deze samenvatting.

Nadrukkelijke rol

De wijkvereniging kan een nadrukkelijke, centrale rol vervullen als het gaat om het contact van burgers/bewoners in de wijk en instanties, overheden en bedrijfsleven. Bij een terugtrekkende overheid zullen informatie, betrokkenheid en participatie in de wijk belangrijker worden. Een wijkvereniging komt als geen andere organisatie zóver in de wortels van de samenleving en het verdient alle aandacht om de organisatie van Wijkvereniging Merenwijk op te tuigen met expertise, experts en de menskracht hierop aan te passen.

Inhoud

Inleiding.....	2
Visie op onderdelen	4
Doelstellingen Wijkvereniging Merenwijk.....	4
1. Visie op betrokkenheid in de wijk	4
2. Visie Hart in de wijk	4
3. Visie op veiligheid.....	5
4. Visie op wonen	5
5. Visie op economie in de wijk	5
6. Visie op het winkelcentrum.....	6
7. Visie op energie.....	6
8. Visie op zorg en welzijn	6
9. Visie op groen en milieu	7
9.1 Klimaat:	7
9.2 Luchtvervuiling en fijnstof.....	8
9.3 Scheiden van afval.....	8
9.4 Beleid op groen en milieu	8
9.5 Straat- en zwerfvuil	8

Visie op onderdelen

Doelstellingen Wijkvereniging Merenwijk

De doelstellingen van Wijkvereniging Merenwijk zijn helder geformuleerd in thema's en geven voldoende ruimte voor ontwikkeling.

De bestuurskracht is momenteel te klein om de aanstormende toekomst goed te kunnen organiseren. De wijkvereniging zal zich moeten bezinnen op haar rol in de toekomst als gesprekspartner, facilitator, coördinator en aanjager van burgerinitiatieven.

Als geen ander heeft ze haar voeling bij de wortels van de wijksamenleving in tegenstelling tot landelijke overheid, plaatselijke overheid, instellingen en bedrijven en dat brengt haar in een unieke positie als het gaat om de participatiemaatschappij.

Overheden verlangen zichtbare gesprekspartners en de wijkvereniging kan die spilfunctie gaan bekleden als ze zich helder en kordaat opstelt, de organisatie verder optuigt met experts uit de wijk en duidelijke standpunten inneemt. Aan de andere kant dienen de organisatiegraad, het inspraakmodel, de communicatiekanalen en de agenda duidelijk te zijn voor bewoners en de leden. Bij de participatiemaatschappij zullen coöperaties voor energie, welzijn en zorg gaan ontstaan. Het is belangrijk dat de wijkvereniging hierin een faciliterende - en coördinerende rol gaat vervullen.

1. Visie op betrokkenheid in de wijk

Wijkvereniging Merenwijk streeft ernaar alle bewoners, ongeacht geslacht, ras, herkomst of economische status, georganiseerd of niet georganiseerd, te betrekken bij de doelstellingen, te informeren en daar waar nodig te representeren in het algemeen belang van de wijk.

Hiertoe staat de vereniging open voor deelname van wijkbewoners, verbindt ze partijen en houdt overzicht over de activiteiten in de wijk. Leden worden over belangrijke gebeurtenissen geïnformeerd oa door berichten op de website en in themabijeenkomsten.

In de toekomst zullen verschillen in economische status, arbeidsvormen en cultuurverschillen alleen maar groter worden.

Wijkvereniging Merenwijk wil de betrokkenheid van sociaal- maatschappelijke- en culturele groepen verbeteren en deelname, aandacht voor alle groepen in de wijk blijven geven zodat kansen voor iedereen ontstaan en de wijk plezierig, aangenaam en veilig blijft om in te wonen. Samen doen en betrokken zijn met elkaar zijn voorwaarden voor een goed voorbeeld, een aangename sfeer en een schone wijk.

2. Visie Hart in de wijk

Merenwijk mist een hart in de wijk. Het ontwikkelen van een 'Hart in de wijk' is essentieel om de leefbaarheid van de wijk te verbeteren, leven in de wijk te pompen en bewoners een herkenbare plek te geven met een moderne-, groene-, schone- en duurzame wijkvisie op het woon-, werk- en leefklimaat dat gereed is voor de toekomst, cultuur beleeft en saamhorigheid bevordert.

Onder het 'Hart in de wijk' wordt verstaan het gebied dat loopt van het buurthuis Op Eigen Wieken naar de kinderboerderij Merenwijk en gekruist wordt door de Ketelmeerlaan met in het centrum de Kopermolen. Voorzieningen als een modern boodschappencentrum, de bibliotheek, welzijns- en zorgvoorzieningen kunnen met de gedachte in het 'Hart van de

wijk' en in het winkelcentrum logisch en efficiënt gelokaliseerd worden in en rondom het wijkhart en leiden tot een fysieke corridor van het buurthuis Op Eigen Wieken naar de kinderboerderij en dwars hierop de Ketelmeerlaan. Zaak is de fysieke veranderingen in de wijk in een totaalbeeld voor de lange termijn te ontwerpen. Zo komen o.a. retail, horeca, parkeren, groen, kunst, cultuur, recreatie, zorg en welzijn helder en logisch georganiseerd in het 'Hart in de wijk' te liggen waar ontmoeten, boodschappen doen, recreëren en zorg te vinden is.

3. Visie op veiligheid

Wijkvereniging Merenwijk maakt zich sterk het veiligheidsgevoel te bevorderen, softe criminaliteit tegen te gaan en harde criminaliteit uit de wijk te weren.

Merenwijk is een relatief veilige wijk, met lage cijfers voor softe criminaliteit. Echter in de wijk speelt met name het veiligheidsgevoel, het veilig wanen in de eigen wijk, de belangrijkste rol. Overzichtelijkheid in de wijk met goede verlichting, jongeren een andere plek dan een hangplek op straat bieden en gebruik maken van voorlichting, citystuards, handhaving en politie kan er tegemoet worden gekomen aan de veiligheidsbeleving in de wijk. Onderhoud van groen, straatverlichting en mensen op straat met gezag verbeteren het veiligheidsgevoel naast het verstrekken van informatie en handreikingen om de veiligheid te bevorderen.

4. Visie op wonen

Wijkvereniging Merenwijk wil van een slaapwijk naar een moderne levensloopwijk waar het fijn is om in te wonen. Bewoners in de wijk dienen in iedere fase van het leven geschikte woningen beschikbaar te hebben voor starters en ouderen met moderne voorzieningen voor wonen, werken, zorg, welzijn.

Met de Revitalisering van de Kopermolen zullen er ook nieuwe woningen gebouwd gaan worden. Blijven wonen in Merenwijk is niet goed mogelijk als doorstroming in het wonen voor zowel jongeren als ouderen belemmerd wordt. Levensloopwoningen voor jongeren en ouderen zijn er niet voldoende in de wijk. Voor jongeren staat de knop op: 'Je moet de wijk verlaten en maar zien of je ooit nog terug kan'. Veel alleenstaanden en ouderen wonen in te grote huizen, willen/kunnen niet uit hun wijk of netwerk maar hebben geen alternatieven voorhanden. Meer doorstroming in de wijk zou bevorderd moeten worden door alternatief te bouwen en de bestaande woning andere bestemmingen te geven.

Servicewoningen, een 1 ½ lijns voorziening naast het aanpassen van ouderenwoningen om langer zelfstandig te kunnen wonen met goede welzijnsvoorzieningen en jongerenwoningen voor kleine gezinnen met werkateliers zijn voorbeelden hierbij.

5. Visie op economie in de wijk

Wijkvereniging Merenwijk wil de economische bedrijvigheid in de wijk stimuleren, bewoners betrekken bij het ondernemen in de wijk en aansluiting vinden met economische projecten in Merenwijk, Leiden, Nederland en de wereld.

Merenwijk is geen uitdagend gebied voor jonge hoog- en laag geschoolde ondernemers. Het doorontwikkelen van de wijk naar en aansluiting krijgen met de kenniseconomie, Economie071, circulaire economie, glocaliseringseconomie, regionale voedselontwikkeling en horeca in de wijk kunnen studenten, expats, ZZP-ers en werkloze jongeren nieuwe werkvormen van duurzame bedrijvigheid, startups en thuiswerkateliers ontwikkelen.

6. Visie op het winkelcentrum

De Retailvisie gemeente wordt gezien als te beperkt en geeft nauwelijks een betrouwbaar beeld voor de moderne retail in de toekomst. Er is behoefte aan een integraal wijkretailplan waar moderne retailconcepten in ontwikkeld kunnen worden.

Wijkvereniging Merenwijk is actief betrokken als adviesorgaan bij de Revitalisering van de Kopermolen.

Het winkelcentrum de Kopermolen is verouderd, heeft een hoog leegstandpercentage en is niet meer van deze tijd. Een wijkgericht onderzoek naar modernisering van de retail en de omgeving kan de Kopermolen tot één van de meest moderne boodschappen centra van Nederland maken waarbij de infrastructuur van de Ketelmeerlaan dient te veranderen en modern milieuvriendelijk transport in de wijk kan worden geïntroduceerd.

De Ketelmeerlaan voorzien van een ondergrondse parkeergarage met bovengrondse voorzieningen en een wijktransportsysteem zal Merenwijk tot één van de modernste centra maken waarbij doelstellingen als modern winkelen, duurzaamheid, klimaatadaptatie en moderne retailconcepten klanten uit de wijde omgeving zullen aantrekken.

De winkelbehoefte van Merenwijk en de directe winkelomgeving dient in het winkelcentrum tot uitdrukking te komen. Variatie in aanbod, de hoge mate aan service en moderne winkelconcepten sluiten aan bij de servicebehoefte, de vraag naar kwaliteit en diensten en culturele ontwikkeling van de wijk. Door de centrale ligging speelt het winkelcentrum een grote rol bij werkaanbod, ontmoeten, betrokkenheid, welzijn/zorg en uitgaan in de wijk en zal aantrekkelijk zijn voor winkelend publiek uit de omgeving waarbij concepten als duurzaamheid, kwaliteit, deel-, reparatie- en thuisleverconcepten, milieuvriendelijkheid, regionale economie, online bestellen, streetfood en cultuurmarkten mogelijk worden in een straatbeeld met gezellige pleintjes en low-cost enterprises.

7. Visie op energie

Wijkvereniging Merenwijk ondersteunt de Warmtevisie van de gemeente Leiden en wil bewoners voortdurend informeren over de ontwikkelingen op dit gebied.

Merenwijk wil met een kennislichaam een duurzaam, milieuvriendelijk en kostenneutraal energiebeleid aanmoedigen, waarbij soepele overdrachten van energievormen tot stand gebracht worden nog voordat de aardgaslevering naar verwachting in 2050 stopt in Leiden. Door kennis in de wijk te bundelen, voorlichting en promotie te bevorderen wil de wijkvereniging haar leden informeren en betrekken bij de energietransitie, zonder te participeren in enige rechtspersoon op het gebied van energie. In het concept 'Expertise knopen aan experts' geeft Wijkvereniging Merenwijk aandacht aan het energiebeleid in de wijk.

Een punt van aandacht blijft de omgang met overeenkomsten, apparatuur, aansluiting en gebruik van de steeds weer vernieuwde technieken. Wijkvereniging Merenwijk is voorstander van soepele overgangsregelingen naar vernieuwde vormen van isolatie, energieopwekking in de eigen leefomgeving zodat de energieopwekking centraal blijft staan en niet de kosten voor aanschaf, vervanging en opslag.

8. Visie op zorg en welzijn

Wijkvereniging Merenwijk streeft naar een Triple Aim oplossing voor welzijn en zorg in de wijk en wil dit gestalte geven in het 'Hart in de wijk' met een gemeenschappelijk welzijn-zorggebouw en een 1^{1/2} lijns voorziening in de wijk

Zorg- en welzijnsorganisaties zijn bezig met een terugtrekkende beweging, dit vraagt om een integrale benadering en organisatie op thema's als zorg en welzijn in de wijk en een fysieke plek om dit mogelijk te maken. In het hart van de wijk wordt ruimte gemaakt voor integraal dienstencentrum voor vitaliteit, wijkzorg, welzijn, sociale dienstverlening, ontmoeting en recreatie waar alle activiteiten op dit gebied samenkomen.

Daarnaast is er behoefte aan een 1^{1/2} lijns voorziening in de wijk, een plek voor ziek zijn, hulpbehoevendheid, ontmoeting en meedoen. Deze functies worden ondergebracht in een wijkcentrumgebouw, waarin bewoners opgevangen worden voor zorg en diensten van het wijkcentrum dat alle sociaalmaatschappelijke- en zorgdiensten uit de 1e lijn voor de wijk te bieden heeft en staat voor integratie, coördinatie en organisatie van de wijkzorg en betrokkenheid en deelname van wijkbewoners, mantelzorgers en professionals uit de reguliere- en complementaire zorg.

Bewoners kunnen bij één loket terecht voor hulpvormen onder regie van een zorgcoöperatie van het Sociaal Wijkteam, Wijkvereniging Merenwijk, burgers en professionals met het Sociografisch wijkprofiel Merenwijk als gemeenschappelijke opgave.

Zieken die niet thuis kunnen verblijven worden vanuit huis of vanuit het ziekenhuis opgevangen in een 1^{1/2} lijns voorziening in het wijkcentrum waar opvang tussen 1^e en 2^e lijn mogelijk is. Onderlinge ondersteuning en betrokkenheid kan vanuit het wijkcentrum gecoördineerd worden met als doel de hulpbehoevende terug te laten keren in de eigen woonomgeving of op te vangen uit de 2^e- en 3^e lijns zorg.

Het grootste gevaar wordt verwacht van ongewenste eenzaamheid dat de samenleving als geheel kan bedreigen. Uitsluiting, het niet meer meedoen en segregeren zijn gevaarlijke ontwikkelingen met name voor de zwakken en kansarmen in de wijk. Hier dient continue aandacht voor te blijven.

9. Visie op groen en milieu

Merenwijk zet hoog in op het gebied van klimaatadaptatie, luchtkwaliteitbeheer, afvalstromen, biodiversiteit en duurzaam ondernemen en ondersteunt de Duurzaamheidsagenda 2016-2020 van de gemeente Leiden.

Vanuit 6 thema's: Energie, Duurzaam Ondernemen, Biodiversiteit, Afvalstromen, Duurzame mobiliteit & Klimaatadaptie, werkt wijkvereniging Merenwijk parallel aan GaGoed Leiden aan de verdere verduurzaming van Merenwijk. Hiermee willen we bereiken dat Merenwijk in 2030 haar bijdrage levert aan het terugdringen van belastende factoren en de stad haar aantrekkelijkheid vergroot als leef-, woon-, werk- en verblijfsgebied.

9.1 Klimaat:

Het KNMI verwacht hogere temperaturen, nattere winters, hevigere regenbuien en kans op drogere zomers. Dit heeft gevolgen voor de stedelijke omgeving, bijvoorbeeld door meer wateroverlast, grondwaterproblemen en hittestress. De temperatuur zal toenemen (tot 7° C.) in de wijken en afnemen in het wijkpark is de verwachting. Op plaatsen als het bedrijventerrein en op het zuiveringsinstallatieterrein zal de temperatuur flink stijgen.

Merenwijk dient in de toekomst regenbestendig, minder hittestress en meer natuur in de wijk te ontwikkelen. Door groene zachte bodems, moestuinen, tegelvrije tuinen en groene daken te stimuleren kan de wijktemperatuur positief beïnvloed worden.

Met name in Zijlwijk Noord en –Zuid zal overlast van water te verwachten zijn in de toekomst met meer dan 0,25 m. In de hele wijk zal er overlast van water kunnen ontstaan tot 0,25 m. (Klimaatatlas)

9.2 Luchtvervuiling en fijnstof

Auto's, industrie en intensieve veeteelt, veel autoverkeer, houtkachels, barbecues en openhaarden zijn sterke vervuilers en produceren fijnstof. Bomen, mossen nemen fijnstof op. Het is belangrijk het aantal bomen in de wijk toe te laten nemen om fijnstof, wateroverlast en hittestress tegen te gaan. Ook het stimuleren van elektrisch vervoer zal bijdragen tot een verbetering van het wijkklimaat.

9.3 Scheiden van afval

De gemeente werkt aan uitbreiding van gescheiden afvalverwerking. Scheiding van afval zal in de toekomst nog veel verder gaan, waarbij de wijkvereniging aandringt op coördinatie van beleid op het gebied van energiewinning, nieuwe economie, werkgelegenheid en het inzetten van duurzaam vervoer.

9.4 Beleid op groen en milieu

Er is behoefte aan een eensluidend beleid op groen en milieu in relatie tot het park, de kinderboerderij en de groene zones en waterpartijen in de wijk. Merenwijk is en blijft een groene wijk waar recreëren, beleven, ontmoeten, leren, spelen en sporten mogelijk moet zijn. Het gebruik van het bosje in het park dient daarbij heroverwogen te worden.

Biodiversiteit in flora en fauna zijn naast onderhoud en gebruik van groene stroken voor het voedselbos, plukzones of leerplaats, belangrijke elementen voor educatie en voorlichting. Waterpartijen als grachten en sloten dienen van gezonde kwaliteit te zijn en onderhouden te worden. Recreatie op het water in de wijk wordt als ongewenst beschouwd en niet aangemoedigd. Merenwijk is voorstander van een groene noordzone met veel biodiversiteit.

9.5 Straat- en zwerfvuil

Veel ergernis ontstaat door onnodige vervuiling van straat- en zwerfvuil en hondenpoep. Het uitlaten van huisdieren vraagt om een vriendelijk strategie om uitwerpselvrije wijk te hebben. Voor straat- en zwerfvuil zijn vooral in het park en in de grachten maatregelen nodig die leiden tot een schonere wijk. Ook hierbij kunnen, naast bestaande activiteiten om de wijk schoon te houden, educatieve projecten en werkgelegenheidsprojecten ingezet worden.

Voor meer informatie verwijst ik naar de website van Wijkvereniging Merenwijk:

www.wv-merenwijk.nl